

**ИНСТИТУТ ЗА ЕКОНОМИКУ ПОЉОПРИВРЕДЕ
БЕОГРАД**

**СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА
ПОЉОПРИВРЕДЕ ГРАДА БЕОГРАДА
ДО 2015.**

Београд, јануар 2009. године

Стратегија развоја пољопривреде града Београда до 2015.

Наслов документа: СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ ГРАДА БЕОГРАДА ДО 2015.

Наручилац: СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ПРИВРЕДУ ГРАДА БЕОГРАДА, БЕОГРАД, Масарикова 5/XVIII

Извршилац: ИНСТИТУТ ЗА ЕКОНОМИКУ ПОЉОПРИВРЕДЕ, БЕОГРАД, Волгина бр. 15

Руководилац пројекта: Проф. др Драго Цвијановић, научни саветник

Руководилац истраживачког тима: др Владана Хамовић, научни саветник

Истраживачки тим

Истраживачи Института

Проф. др Драго Цвијановић

Др Владана Хамовић

Др Јонел Субић

Проф. др Саво Иванчевић

Проф. др Мирјана Савић

Др Весна Поповић

Др Ратомир Милановић

Мр Весна Параушић

Мр Бранко Катић

Мр Љиљана Рајновић

Мр Иван Ђурић

Мр Зоран Симоновић

Мр Наташа Цецић

Мр Нада Мијајловић

Мр Бранко Михаиловић

Мр Антон Пушкарић

Бојана Бекић

Предраг Вуковић

Славица Арсић

Лана Ивановић

Марко Јелочник

Велибор Потребић

Спољни сарадници

Мр Гаврило Веселиновић

Велимир Радојевић

Миодраг Весели

Проф. др Милан Милановић

Проф. др Бранислав Влаховић

Др Данило Томић

Проф. др Глигорије Трифуновић

Проф. др Зорица Васиљевић

Проф. др Зоран Поповић

Проф. др Томислав Живановић

Проф. др Драгић Живковић

Проф. др Михаило Остојић

Проф. др Саво Вучковић

Проф. др Спасоје Мучибабић

Доц. др Сретен Јелић

Доц. др Зоран Рајић

Доц. др Сањин Ивановић

Др Снежана Јанковић

Евица Михаљевић

Мр Светлана Турудија Живковић

Мр Борис Кузман

Мр Ненад Ђурић

Мр Жељко Арсенијевић

САДРЖАЈ

ПРВИ ДЕО

КОНЦЕПЦИЈА ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА	8
А. ЦИЉ И ЗНАЧАЈ ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА	8
Б. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ	10
I. ИСТОРИЈСКИ И ПОЛИТИЧКИ ОКВИР АГРАРНЕ ПОЛИТИКЕ	11
II. ОЦЕНА И АНАЛИЗА СТАЊА	15
2.1. МАКРОЕКОНОМСКИ УСЛОВИ И УДЕО АГРОКОМПЛЕКСА У ЕКОНОМСКОЈ СТРУКТУРИ ГРАДА БЕОГРАДА И РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ..	15
2.1.1. Макроекономска кретања	15
2.1.2. Место агрокомплекса у макроекономској политици Републике Србије	20
2.1.3. Учешће ДП пољопривреде у ДП града Београда и Републике Србије	21
2.2. УЛОГА ПОЉОПРИВРЕДЕ У ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ ГРАДА	24
2.2.1. Концепт одрживог развоја	24
2.2.2. Значај и специфичности градске пољопривреде	25
2.2.3. Механизми управљања развојем градске пољопривреде	28
2.3. ПРИРОДНИ УСЛОВИ, СТАНОВНИШТВО, НАСЕЉА И ИНФРАСТРУКТУРА	31
2.3.1. Природни услови	31
2.3.2. Становништво	32
2.3.3. Насеља	36
2.3.4. Инфраструктура	38
2.3.4.1. Водопривреда	38
2.3.4.2. Саобраћај и саобраћајна инфраструктура	42
2.3.4.3. Телекомуникације	47
2.3.4.4. Енергетска инфраструктура	48
2.3.5. SWOT матрица	50
2.4. ФАКТОРИ ПРОИЗВОДЊЕ У ПРИМАРНОЈ ПОЉОПРИВРЕДИ И ПРЕХРАМБЕНОЈ ИНДУСТРИЈИ	51
2.4.1. Пољопривредно становништво	51
2.4.2. Пољопривредно земљиште	53
2.4.3. Сточни фонд	58
2.4.4. Савремена технологија и агротехника у примарној пољопривреди	61

Стратегија развоја пољопривреде града Београда до 2015.

2.4.5. Број, величина и пословне перформансе прерађивачких капацитета	64
2.4.6. Запосленост и продуктивност рада у производњи прехранбених производа	66
2.4.7. Инвестиције и развој	67
2.4.7.1. Општа обележја досадашњих инвестиционих улагања	68
2.4.7.2. Инвестиције као фактор развоја пољопривреде	69
2.4.7.3. Остварене инвестиције у пољопривреди на нивоу града Београда	70
2.4.7.4. Остварене укупне инвестиције на нивоу општина града Београда	72
2.4.7.5. Остварене инвестиције у пољопривреди на нивоу општина града Београда ..	73
2.4.8. SWOT матрица	77
2.5. ОРГАНИЗАЦИОНО-ЕКОНОМСКА ОБЕЛЕЖЈА СУБЈЕКТА У АГРОКОМПЛЕКСУ ГРАДА БЕОГРАДА И ОБЛИЦИ ИНТЕРЕСНОГ УДРУЖИВАЊА ПРОИЗВОЂАЧА	80
2.5.1. Пољопривредна газдинства	80
2.5.1.1. Број и заступљеност домаћинстава са газдинством	80
2.5.1.2. Основна социо-економска обележја домаћинстава са газдинством	83
2.5.2. Велики пољопривредни системи и пољопривредна предузећа	90
2.5.3. Земљорадничке задруге	93
2.5.3.1. Анализа земљорадничких задруга у Републици Србији	93
2.5.3.2. Анализа земљорадничких задруга на територији града Београда	96
2.5.4. Удружења пољопривредника	98
2.5.5. Кластери у области пољопривреде	102
2.5.5.1. Појам кластера и примери успешних кластера у свету	102
2.5.5.2. Развој кластера у привреди Србије	103
2.5.5.3. Кластери у агрокомплексу Србије и Београда	106
2.5.6. SWOT матрица	108
2.6. НИВО ОСТВАРЕНЕ ПРОИЗВОДЊЕ У АГРОКОМПЛЕКСУ И УСВАЈАЊЕ СТАНДАРДА У СИСТЕМУ БЕЗБЕДНОСТИ ХРАНЕ	113
2.6.1. Семенска и расадничка производња	113
2.6.2. Ратарска производња	115
2.6.2.1. Житарице	116
2.6.2.2. Индустијско биље	118
2.6.2.3. Сточно-кормно биље	118
2.6.2.4. Повртарска производња	122
2.6.2.5. Лековито и ароматично биље	124
2.6.3. Производња цвећа и украсног биља	128
2.6.4. Производња у воћарству и виноградарству	130
2.6.5. Сточарска производња	134
2.6.6. Пчеларска производња	137
2.6.7. Органска производња хране	142
2.6.8. Увођење и сертификација добре пољопривредне праксе према захтевима GLOBALGAP	145
2.6.9. HACCP/ISO стандарди	147

Стратегија развоја пољопривреде града Београда до 2015.

2.6.10. SWOT матрица	150
2.7. ТРЖИШТЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА	153
2.7.1. Оцена тржишта роба у Републици Србији	153
2.7.2. Основне карактеристике тржишта пољопривредних производа у Републици Србији	153
2.7.3. Специфичности београдског тржишта пољопривредних производа	156
2.7.4. Канали пласмана пољопривредних производа у Србији и на територији града Београда	158
2.7.5. SWOT матрица	160
2.8. ОЦЕНА КОНКУРЕНТНОСТИ ПОЉОПРИВРЕДНОГ СЕКТОРА	161
2.8.1. Конкурентност привреде Републике Србије	161
2.8.2. Анализа конкурентност пољопривредног сектора Републике Србије и територије града Београда	163
2.9. ЗАКОНСКИ ОКВИР И ИНСТИТУЦИЈЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ГРАДА БЕОГРАДА	165
2.9.1. Законска регулатива у пољопривреди	165
2.9.2. Институције у пољопривреди	166
2.9.3. Научне и образовне институције у пољопривреди Србије	168
2.9.3.1. Развојне предности београдског простора	168
2.9.3.2. Стратешки развојни циљеви	169
2.9.3.3. Улога науке и струке у остваривању циљева развоја	169
2.9.3.4. Методе и инструменти остваривања стратешке улоге науке и струке	170
2.9.4. SWOT матрица	176
2.10. ЕКОНОМСКЕ МЕРЕ АГРАРНЕ ПОЛИТИКЕ У ПОДРШЦИ ПОЉОПРИВРЕДИ И СЕОСКОМ РАЗВОЈУ	177
2.10.1. Обим и структура интерне подршке пољопривреди и сеоском развоју Београда	177
2.10.2. Извозно-увозна политика	180
2.10.3. Инвестициона и кредитна политика	183
2.10.4. Оцена мера аграрне политике у светлу приступања Републике Србије СТО и ЕУ	186
2.10.5. SWOT матрица	194
2.11. ИНТЕНЗИВНА ПОЉОПРИВРЕДА И ОЧУВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ..	197
2.11.1. Стање животне средине	197
2.11.2. Биодиверзитет и генетички ресурси	199
2.11.3. SWOT матрица	202
2.12. ШУМАРСТВО И ЛОВСТВО	203
2.12.1. Шумарство	203
2.12.2. Ловство	210
2.12.3. SWOT матрица	215

**III. ЗБИРНА SWOT АНАЛИЗА РЕСУРСНИХ МОГУЋНОСТИ
И ФАКТОРА ОКРУЖЕЊА 216**

ДРУГИ ДЕО

IV. ПРОЦЕНА БУДУЋИХ КРЕТАЊА У ПОЉОПРИВРЕДИ 221

4.1. Приступ и врста сценарија	221
4.1.1. Полазишта сценаријске анализе	221
4.2. Сценарији коришћења пољопривредног земљишта	222
4.2.1. Очекивано коришћење укупних пољопривредних површина.....	222
4.2.1.1. Очекивано коришћење обрадивих површина	224
4.2.1.2. Очекивано коришћење необрадивих површина	226
4.3. Сценарији будућих кретања у биљној производњи	227
4.3.1. Очекивано кретање обима ратарске производње	227
4.3.1.1. Очекивано кретање обима производње најважнијих житарица.....	227
4.3.1.2. Очекивано кретање обима производње најважнијег индустријског биља	231
4.3.1.3. Очекивано кретање обима производње најважнијег сточног крмног биља ..	234
4.3.2. Очекивано кретање обима производње кромпира и поврћа.....	238
4.3.3. Очекивано кретање обима производње воћа и грожђа	242
4.3.3.1. Очекивано кретање обима производње јабучастог воћа.....	242
4.3.3.2. Очекивано кретање обима производње језграстог воћа	246
4.3.3.3. Очекивано кретање обима производње коштичавог воћа	247
4.3.3.3. Очекивано кретање обима производње јагодастог воћа	250
4.3.3.4. Очекивано кретање обима производње грожђа	253
4.4. Сценарији будућих кретања у сточарској производњи	254
4.4.1. Очекивано кретање броја говеда	255
4.4.2. Очекивано кретање броја свиња.....	256
4.4.3. Очекивано кретање броја оваца.....	257
4.4.4. Очекивано кретање броја живине	258
4.5. Сценарији будућих кретања инвестиционих улагања	259
4.5.1. Очекивана инвестициона улагања у основна средства.....	259

V. ВИЗИЈА И МИСИЈА 262

5.1. Метода дефинисања визије	262
5.2. Учесници у дефинисању визије	262
5.3. Дефиниција визије развоја пољопривреде града Београда до 2015. године	263

VI. СТРАТЕШКИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ .. 264

VII. ОПИС СТРАТЕШКИХ ЦИЉЕВА, СПЕЦИФИЧНИХ ЦИЉЕВА И МЕРА ... 269

1. Стратешки циљ 1	269
2. Стратешки циљ 2	291
3. Стратешки циљ 3	293
4. Стратешки циљ 4	299

Стратегија развоја пољопривреде града Београда до 2015.

5. Стратешки циљ 5	302
VIII. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА И НАДЗОР	308
IX. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	313
ЛИТЕРАТУРА	315